

ki so se čestno in določno borili za svoje pravo in za akademsko svobodo — proti terorizmu nemškonacionalnih dijakov.

Italijanska liberalna stranka in splošna volilna pravica.

Slednjič, kakor zadnje v Trstu se je oglasilo tudi društvo tu gospodarska na stranke. V nedeljo je to društvo predložilo zborovanje, na katerem so vspredeli resolucijo, s katero izjavljajo za postulat, ki je med prvimi postulati svobode in demokracije: za splošno volilno pravico — ter pričakujejo da bo vsa liberalna stranka — v zakonodajnih zberih, na shodi v korporacijah, — sploh v vseh formah propagirala sodelovala za definitivno zmago tega načela.

To treba priznati: ta resolucija zveni tako liberalno in jako demokratično. Ali če čitamo govore, ki so bili izrečeni na tem zborovanju, more se kaj razločno čuti pripoznanje: smo stari, ker nismo mogli družeč, ker smo — moral!

Izlasti involvira tako pripoznanje govornika italijanske liberalne stranke, dr. Veneziana. Govornik se je skliceval na Mazzinija reči: »Splošna volilna pravica je esencijalen postulat našega prebivalstva in naše stranke. Ne more se biti Italijani ne da bi bili liberalni, ne da bi bili demokratični, in ne more se biti demokratični, ne da bi bili za splošno volilno pravico.«

Ali nadaljnja izvajanja dr. Veneziana so nam kmalu pokazala, kako daleč segata liberalizem in demokratizem italijanske liberalne stranke, da sta navezana na pogoje in pridržke, ki so v kričečem protislovju z liberalizmom in demokratizmom tako, da lahko rečemo, da se stališče, ki je je preciziral istotako tako priklica liberalnemu in demokratčemu načelu kakor trda pust na nežno oko.

V dokaz, da je bila italijanska liberalna stranka od nekdaj in da je bila ravnopravna za postulat splošne volilne pravice, se je skliceval Venezian, na predlog ki so ga on in tovarši predložili deželnemu zboru v l. 1898, je bil toliko odkrit in nepreviden, da je izustili te besede: »che dovera essere efficace nel nostro paese e dareci sicura e perpetua vittoria.«

Sekaličuvi, ki umete italijanski? A vam ki ne umejete tega jezika, budi povedano, da je Venezian rekel, da je njegov zakonski načrt imel dejati njim gotovo in vedno zmago!! A ta fakt je hoteli dcesi s tem, da so v onem nečrtu misli postopati tudi na Ogrskem.

Dr. Venezian je torej navdušen za splošno volilno pravico, ako bo ista garantirala njegovi stranki večno zmago. To pripoznaje njegovo nam karakterizirajoča iskrenost liberalne italijanske stranke, ki izjavlja sicer, na usta svojega pravaka da človek ne more biti Italjan, aki ni libera in demokratičen, in da ne more biti demokratičen, ne da bi bil za splošno volilno pravico. Potem pa prispeva Venezian z — nonšolanco, ki je na ravnote občudovavača vredna, da ta liberalizem in demokratizem sega le tako daleč kakor sega interes italijanske stranke, a oje navdušenje za splošno volilno pravico le

dotej, dokler ne spravlja v nevarnost interesa italijanske stranke. In Venezian je povedal to z vso možno jasnostjo reči: »Če bi imel jaz prepričanje, da nam splošna volilna pravica omadežejo čisto italijanski značaj naše dežele, bi brez vsakega strahu pred nepopularnostjo posivil ta zbor, naj odkloni splošno volilno pravico.«

Ipsa dixit. Tako je rekel Venezian doslovno. A potem je bil še tako — elastičen, da se je spustil v polemiko s socialistično-demokratično stranko ter je obrisal isto z očitanji, ker se v letu 1898. ni pridružila njegovemu načrtu, in ker si sedaj celo pripaja iniciativu ter hoče imeti monopol!

Ali, gospoda od italijanske stranke, mi ne umejemo vašega sedanjega vedenja. Če menite res, da je italijanstvo identično z liberalnim in demokratičnim mišljienjem, in če je to nerazdržljivo spojeno z odštevljjenjem za splošno volilno pravico: potem nam ne gre v glavo, zakaj da se niste v postavili na čelo sedanju gibljanju?! Zakaj prihajate kakor — zadaji? Zakaj prihajate še le sedaj, ko je že ves svet kazil s prstom na vas: vi prihajajo, vi prihajajo, samo nje še ni — italijanske »liberalne« in »demokratične stranke!« In svet zaključuje po svoji zdravi pameti in po najpriprosteji logiki: italijanska stranka se je slednjč glasila le zato, ker je — moral! In slab pomen za to stranko imajo besede Venezianove, s katerimi je rekel, da je za stranke oni dan, ko se začenjajo vlažiti za drugimi strankami, začetki — smrti!

Pot volilne reforme.

Pod tem naslovom piše neka oseba, ki je imela te dni priliko spoznavati dispozicije v odločilnih sfarh:

Obstoji trdnja volja, da se v obeh polovicah države pride do nove uredbe parlamentarnih odnosa. Ta efekt se hoče dosegiti na podlagi čm najmočnejšega razširjenja volilne pravice za oba državna zborna. Za avstrijski državni zbor bi se seveda popolnoma odpravil zistem kurij. Če bi se ne posrečlo v avstrijskem državnem zboru dosegli sporazumljene glede predlogov, ki jih ima staviti vlada, in kvalificirano večino za iste, potem bi mogli nemudoma razpustiti državni zbor in spelirati na volilce s posebnim sklicevanjem na volilno reformo. Ako bi tudi ta korak postal brezvsešen, potem bi se uvel neparlamentarnim potom nov volilni red in istemu prilegajanju poslovni red za poslansko zbornico. Na analogen način se misli postopati tudi na Ogrskem.

Pakt na Moravskem.

Vsa velika važnost tega dogodka se nam zreali v dejstvu, da razpravlja o njem vse novinstvo. V prvi vrsti seveda češko. To poslednje sicer ne tudi, da so Čehi na Moravskem storili velik korak naprej, ali vselej vendar le ni pravo. Razpoloženje je na sploh nekako tako, kakor smo je mi čenili v tozadenvem članku v izdanju od mimo nedelje. Tudi etarčeski »Hlas Naroda« ne pripisuje prevelike važnosti okolnosti, da to odslej večina v deželnem zboru in odboru češka. Kajti ta bo mala, a na drugi strani bo potrebna za razne važne stvari kvalifici-

rana večina. Zanimivo je, kako pišejo »Lisoka« glava na Dusaju ponudila cel milijon, dove Nov., ki so glasilo posl. dra. Stranšek, ki je — kakor znano — nasprotoval paketu. Deželnozborske volitve na Moravskem se ne bodo vrstile več — pravijo — v znamenu boja proti Nemcem, ampak b sta obe narodnosti volili ločeno, jedna poleg druge. Nemeji ne bodo mogli več iztrgati Čehom nobenega mandata, ali Čehi Nemcem tudi ne, izvzemši trgovinske zbornice, ki so jedine še prepuščene narodnemu boju. Rezultati tega boja so pa odvisni od povzdigne gospodarskih moči. Da-si Čehi ne bodo še imeli faktične večine v deželnem zboru in odboru, vendar sta ti dve korporaciji nehalibit nemška domena.

To sicer ni gotovo, da Čehi dobijo faktilno večino, ali to je gotovo, da bodo Nemci v manjšini. Moravska je prenehala biti nemška posest, kar je bila od začetka konstitucionalne ere. In to posest je Dunaj v strahu respektiral in jo je vzdrževal. Čehi bodo najmočnejša stranka v deželnem zboru. Za pravo večino pa jim bo trebalo nekoliko glasov veloposetniških, kar bo gotovo tako gremko jedro. Čehi sami pridejo do večine le tedaj, ako pridobije trgovski zbornici in žajimi štiri poslance.

Ves pakt označuje glasilo dra. Stranskega tako le: Nemci so se odrekli večini in odločilni moči v deželni upravi. To so Čehi pridobili ali odrekli so se boju proti nemškemu poselnemu stanju na parlamentarnih tleh. Boj v deželi sami, v okrajih, mestah in občinah, ta ostane, ne bo teževnej, ampak lagji nego doslej, ker Nemci ne bodo imeli več opore v deželni upravi. In morda tudi ne v državni birokraciji, ker Čehi bodo lahko zahtevali s polno pravico, da vladajo respektira nove odnose v deželnem zboru.

Domača vesti.

Dopolnilna volitev za državni zbor. C. kr. namestništvo je v svrhu dopolnilne volitve za državni zbor v I. razredu, ki se bo vršila dne 27. t. m., dolčilo za oddajanje glasovne veliko dvorano mestnega magistrata in sicer od 10. ure predp. do 2. ure popoldne. Legitimacija, potreba za volitvijo, bo mestni magistrat volilem dostavil pravočasno. Ob enem se volilec vabi, da obdrža svoje legitimacije za eventualno ožjo volitev.

Slovenec in židovske laži o Rusiji. Přejo nam: Med vsemi slovenskimi listi »Slovenec« najrajši pobira razne židovske laži o Rusiji in ondotnač narodu ter jih potem razširja med našim ljudstvom. Da je to resnice, naj navedemo za sedaj le en slučaj. »Slovenec« od dne 17. novembra, stran druga, piše: »Kroastadt. Uradno poročajo, da je bilo ob kroaštadskih nemirih ubitih 18 oseb . . . Zgorelo je pet hiš . . . Novo Vreme« pa slika polčaj nekoliko drugače. Pravi, da je zgorel najlepši mehet del in je bilo ubitih prvi dan 300 izgrednikov. To čitamo v »Slovencu«. — Novo Vreme (gl. št. 10645 od dne 11. novembra) pa poroča, da so zgorela le majhna poslopja, same tri so bila večja. Dalje piše, da je bilo le 30—40 ljudij ubitih in sicer večinoma matrozi, ne pa 300, kakor čitamo v »Slovencu«.

Je li res? Neki Dalmatinec piše pod pseudonimom Vusio v tukajšnji »Sole«, da mu je še na začetku tega leta neka vi-

sotnika Vojteha za »cicerona« in tolmača po Benetkah. Ker pa se je moj najemlec s prijateljem Viktorjem, ki je v tem že odpoval v — večnost, zakasnil nekje v Švedsiji pri »nakupovanju vina«, odpala v isto mesto s počitom Vidkom na »svojo rokot in na svoj račun kar sama v slikovite Benetke.

Po potu sva se tolzila, da potujeva »incognito«; ko pa sva se ob prihodu v Benetke prikazala na palubi, zavzemal nama je za hrbotom na ušesa — slovenski počit.

Štrajk. Pri tukajšnjem litografskem zavodu S. D. Modiano štrajkajo vsi delavec, kar je bil en delavec odpuščen iz službe. Nevročljive poštne pošiljaljave. C. k. počitno in brzjavno ravnateljstvo nam je do poslalo seznam o teh priporočenih in navadnih počitnih počitljavat, ki so bile meseca oktobra 1905. v oddelku za nevročljive poštne počitljavljave odprt, a ki so njih odpotisali neznani. Seznam bo priobčen v tukajšnjem uradnem listu v polnem obsegu.

Društvene vesti in zabave.

Ruski Kroužek naznanja svojim članom, da akoravno je danes praznik, se bo vsejedno obdržaval pouk. Naprošen so torej gg. členi, da se danes zvečer ob navadni uraniidejo v prostorih »Del. podp. društva«.

Prvo vojaško veteransko društvo za Trst in okolice — kakor nam pišejo iz društva — se je 12. t. m. poklonilo korporativno in z zastavo nadvojvodinji Mariji Jožefi, ki se je odpeljala s postaje Miramar. Visoka gospa se je ljubezljivo zahvalila društvenemu predsedniku, gospodu stotniku v p. Orestu pl. Bischoffu, kateremu so tudi davčni vojaški in civilni dostojanstveni izrekli popolno priznanje na čvrstym nastopu društvenem.

Dramatična predstava v Cerknem. Narodna čitalnica v Cerknem priredi v nedeljo dne 26. novembra dramatično predstavo in v prizori veseljivo: »Dobro došli! Kadaj pojdet domov?« v barco: »Ne kliči vraga!« Začetek ob 7. uri zvečer.

Kmetijska družba za Trst in okolice naznanja, da je pisarna sedaj odprta vsaki dan od 10—11. ure predpoludne v ulici Geppa št. 16.

Upamo, da se bodo naši kmetovalci pridno oglašali pri dotičnemu g. uradniku, bodisi za potrebu pojasnila bodisi drugačne želje.

Porotno sodišče.

Včeraj se je vršila kazenska razprava proti Franu Granatelli in njegovi ženi Elizet Antou Brunner, in sicer radi zlohotnega požiganja.

Fran Granatelli je imel zalogo usna in čepljarskih potrebščin v hiši št. 7 v ulici degli Artisti. Dne 26. junija t. l. so bi i gasili obvezčeni, da gori v t. j. Granatelli je založil. Gasile so bili šli gasit. A spoznali so takoj, in sicer po raznih začinkah, da je bilo začigano zalašč. Obvestili so takoj policijo in ta je aretovala Granatellijevu sprogo Elizo, ker se je namreč sodilo, da je začigala ona sama, kajti Granatelli je bil odšel iz Trsta. Pozneje je bil — vsled poizvedeb — aratovan tudi Granatelli, a potem se Anton Brunner, ki je bil pri njem v službi.

Proti tožencem je bila ž. pričela razprava pred deželnim sodiščem, in sicer dne 5. septembra tega leta. A na t. j. razpravi je njih branitelj zapikal kompetenco deželuega sodišča, trdviši, da zločin njegovih branjencev ni bilo samo navadno zlohotno

potnika Vojteha za »cicerona« in tolmača po Benetkah. Ker pa se je moj najemlec s prijateljem Viktorjem, ki je v tem že odpoval v — večnost, zakasnil nekje v Švedsiji pri »nakupovanju vina«, odpala v isto mesto s počitom Vidkom na »svojo rokot in na svoj račun kar sama v slikovite Benetke.

Po potu sva se tolzila, da potujeva »incognito«; ko pa sva se ob prihodu v Benetke prikazala na palubi, zavzemal nama je za hrbotom na ušesa — slovenski počit.

»Dobro jutro, gospoda! Kaj vidva tukaj delata?«

B. l. je dr. »Živko« s svojo izvoljenko od Bele cerkev pri Novem mestu.

»Pa vidva — ; zaksj ne ostanita doma — pri medenih lorcih?«

Nimava še opremljenega stanovanja! poučila sta mu brhka rovoporočenca ter se odpeljeta z nama v isti »gondoli« v hotel, »Luna«, kjer sva nju prepustila mladi zionski sreči . . .

(Z rjetek pride.)

obletnice rojstva našega — Simona Gregorčiča, kakor tudi nesrečnega nemškega filozofa — Friderika Nietzsche, izkral sem se na beneški »Pizzetti« pred bajno doživovala.

Drugi dan sem pisal prijateljem pod »Razkazi hrbe«.

Vrše vino je toli močno, da me je zaneslo sem v — Benetke!

Ko pa sem svoji družci poslal razglednico s »Ponte Rialta«, odpisala mi je vsa verodostojna: »Sam av. Duh Te je razsvetil, da si vendar jedenkrat pogledal preko plota svojega »delokrogca« — v slobodni svetu!«

Toda, ko sem jej pozneje začel opisovati kakor običajno, svoj »izlet« v Benetke, zavrnila me je strog: »Nečem ničesar več slišati, temveč hočem si vse to ogledati na — svoje želi! — kar je energična moja Samoskoklja tudi izvršila — tri leta pozneje, vsled dolgoletnih sugestij z mojimi potopisi!

V drugo sem začel tu sem le lani na dan Sv. Mihela na povabilo prijatelja Jozipa, restavraterja na južnem kolodvoru ljubljanskem, ki me je najel za se in za so-

MALA OZNANILA.

Podpisani priporoča svojo

NOVO PEKARNO

IN SLADČIČARNO

pri Sv. Jakobu

ulica ulica 12 (stara sl. Štefan).

Vedno svež kruh. Pošiljanje na dom. Sprejema načela in domači kruh v pecico. Pasteržba točna.

Benedikt Suban.

V novi prodajalnici jestvin in kolonijal Petra Peterne

v ulici Giulia št. 76

je vseh ekskursivne jestvine

zakor, kave, črni, testenine

(napesne), sladkor, turške

in belo moko, naravno maslo,

črešči, mleko, jedilne olje, pravne po 35 nov.

— Blago vedno sveže. —

—

MIRODILNICA

Henrik Bonetta

ul. Carradori 18 (vogal Goppa)

Specjalista načinov in me-

dicinalnih drog, barv, pokos,

jakor, šepek, čopicev, navad-

ne in parfumirane mila, pe-

trojna, spirita (česte) za go-

reti. — Barvilo za čiščenje

vin. —

Prodaja na debelo in drobno

—

Meblovana soba

= Nova zalog =

kakor korce, vsakovrstno opeko, pe- sek, apno, živo in ugašeno, se dobiva po najnižjih cenah, da se ni bati kon- kurenca, pritrdki

Belli & Corsi

ulica Economo št. 12 (stari mlin).

Novo zalog

POHIŠTVA
solidnega, elegantnega in po- ceni ima

Viktor Vosilla

ki je bil 25 let pri tvrdki Italia Rafael.

Piazza Lipsia.

Jomasoni Ulisse

Trst slikar-dekoratér.

Sprejema delo na deseli

De- koracije s papirjem. Sli-

kanje sob in napisov v vseh

slogih in na vse nadine. Po-

narenje les in marmor. Bar-

vanje pohištva, podvor itd. Ve-

po smernih cenah, točno in

nitro. — Delavnica: ulica "Igo

Foscolo štev. 19.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—